

Rječnik termina logike iz knjige Osnove logike autora Akbar Eydiya u prijevodu Amara Imamovića sa perzijskog na bosanski jezik.

združenost	إجتماع
jedinstvo	إتحاد
čestice	أدات
spoznaja, percepcija	إدراك
izuzimanje, izuzeće	إرتفاع
argumentiranje	إستدلال
traženje odgovora	إستفهام
indukcija	إستقراء
potpuna indukcija	إستقراء تام
nepotpuna indukcija	إستقراء ناقص
imenica	إسم
original, osnova	أصل
metodologija fikha	أصول الفقه
načela kvaliteta	أصول كفيات

sredstvena nauka, propedeutika	آلة
izuzeće, zabrana	إمتناع
zapovijed	أمر
zbijska mogućnost	إمكان حقیقی
posebna mogućnost	إمكان خاص
opća mogućnost	إمكان عام
pozornost	إنتباه
poticajna složenica	إنشاء
transformacija	إنقلاب
prva saznanja, aksiomi	أولیات
stvarajuća složenica	إيجاد
jednostrani ugovor	ایقاع

ب

argumentacija	برهان
uzročna argumentacija	برهان لمی
kondicionalna argumentacija	برهان یرقی

ت

konsekvenca	تالى
različnost	تباين
disparatnost	تخالف
subalternacija	تداخل
sinonimnost	ترادف
sud, tvrdnja	تصديق
klasifikacija	تصنيف
pojam, predodžba	تصوّر
kontrarnost	تضاد
definicija	تعريف
nominalna definicija	تعريف الإسمية
stvarna definicija	تعريف الحقيقية
leksička definicija	تعريف اللفظية
definiranje divizijom	تعريف بالتقسيم
cirkularna definicija	تعريف بالدور
opozicija suprotstavljenih pojmov	تقابل ضدّين
opozicija oprečnih ili kontradiktornih pojmov	تقابل نقبضين
divizija, dioba	تقسيم
sveobuhvatna dioba	تقسيم تفصيلي

dvodioba, dihotomija	تقسيم ثنائي
analogija	تمثيل
žudnja	تمني
kontradikcija	تناقض

ج

sličnost	جامع
obuhvatnost	جامعيت
dijalektika	جدل
relativna partikularija	جزء إضافي
stvarna partikularija	جزء حقيقي
partikularija	جزئي
tijelo	جسم
rastuće tijelo	جسم نامی
isključiva rečenica	جمله استثنائية
rod	جنس
rod rodova	جنس الأجناس
dalji rod	جنس بعيد
niži rod	جنس سافل
viši rod	جنس عالی
bliži rod	جنس قريب
srednji rod	جنس متوسط

modus	جهت
modaliteti sudova	جهت قضایا

ح

dispozicija	حال
dokaz	حجت
definicija	حدّ
manji termin	حدّ أصغر
veći termin	حدّ أكبر
potpuna definicija	حدّ تام
krnjava definicija	حدّ ناص
prosta krnjava definicija	حدّ ناقص بسيط
složena krnjava definicija	حدّ ناقص مركب
srednji termin	حدّ وسط
intuicija	حدس
sudovi dobiveni neporednim dosezanjem istine, tj. intuicijom	حدسيّات
determinacija kvantiteta	حصّر
razumska determinacija kvantiteta	حصّر عقلي
stvarna i figurativna riječ	حقيقت و مجاز
presuda, sud	حُكم

derivacijska predikacija	حمل إشتقاق
primarna esencijalna predikacija	حمل أولي ذاتي، حمل ذو هو
ustaljena tehnička predikacija	حمل شايع صناعي
prirodna predikacija	حمل طبعي
jednoznačna ili nederivacijska predikacija	حمل موافات
identična predikacija	حمل هو هو
konvencionalna predikacija	حمل وضعي
vremenska apsolutna modalnost	حينيه مطلقه

خ

sluga nauka	خادم العلوم
izjavna složenica	خبر
retorika	خطاب

د

stalna modalnost	دائميّه
stalno apsolutna modalnost	دائميّه مطلقه
znak, onaj koji ukazuje	دال
podređenost kontrarnosti	دخول در تحت تضاد
ukazivanje	دلالت
posljedično ukazivanje,	دلالت التزامي

ukazivanje po slijedu	
ukazivanje po sadržini, djelimično ukazivanje	دلالت تضمّنى
prirodno ukazivanje	دلالت طبيعى
razumsko ukazivanje	دلالت عقلى
ukazivanje bez riječi	دلالت غير لفظى
ukazivanje riječima	دلالت لفظى
ukazivanje po saglasnosti	دلالت مطابقى
konvencionalno ukazivanje	دلالت وضعى

ذ

bit	ذات
esencija, esencijalno	ذاتى

ر

kopula	رابطه
potpuna ilustracija	رسم التام
krnjava ilustracija	رسم الناقص

س

obostrano deriviran negirajući sud	سالبية معدولة الطرفين
negirajući sud deriviranog predikata	سالبية معدولة المحمول
negirajući sud deriviranog subjekta	سالبية معدولة الموضوع
neoštećenost osjetila	سلامة حواس
neoštećenost uma	سلامة ذهني
negiranje obiju nužnosti	سلب ضرورتين
kvantifikatori	سور

ش

poetika	شعر
sumnja	شكّ
figura	شكل

ص

mala premisa	صُغْرَى
pet logičkih vještina	صناعات خمس
klasa	صنف
forma	صورت

ض

produktivni modusi	ضروب منتج
nužna modalnost	ضروريّة
modalnost nužna po biti subjekta	ضروريّة ذاتيّة

ظ

konjektura, vjerovanje	ظنّ
------------------------	-----

ع

saznavatelj, znalac, učenjak	عالم
nemogućnost istovremene združenosti dviju kontradikcija i njihovog izuzimanja po jednom pitanju	عدم اجتماع و إرتفاع نقيضين

nepostojanje paradoksa	عدم شبهه
akcident	عرض
vrsni ili opći akcident	عرض خاص
ekstenzivni ili osobeni akcident	عرض عام
neodvojiv akcident	عرض لازم
evidentno neodvojiv akcident	عرض لازم بين
neevidentno neodvojiv akcident	عرض لازم غير بين
odvojiv akcident	عرض مفارق
akcidentalno	عرضى
općeprihvaćena modalnost	عرفية عامة
ugovor	عقد
razum um	عقل
neproduktivni, tj. beskorisni rezultati	عقيم
konverzija	عكس
konverzija negirajuće univerzalije	عكس سالبه كليہ
jednostavna konverzija	عكس مستوی
konverzija afirmativne partikularije	عكس موجبه جزئيه
konverzija afirmativne univerzalije	عكس موجبه كليہ

kontrapozicija	عكس نقیض
nesaglasna konverzija kontradiktornog	عكس نقیض مخالف
saglasna konverzija kontradiktornog	عكس نقیض موافق
znanje	علم
osjetilno znanje	علم حسّی
stečeno ili posredno znanje	علم حصولی
prisutno ili neposredno znanje	علم حضوری
imaginarno znanje	علم خیالی
nužno ili očigledno znanje	علم ضروری
razumsko znanje	علم عقلی
spekulativno znanje	علم نظری
intuitivno znanje	علم وهمی
očigledna znanja	علوم بدیهی
subordinirani pojmovi	عموم و خصوص مطلق
interferirajućim pojmovi	عموم و خصوص من وجه
faktori veza	عناصر عقود
naziv	عنوان

ف

ogranak	فرع
vrsna razlika	فصل
daljnja vrsna razlika	فصل بعيد
bliža vrsna razlika	فصل قريب
prirodno stečeni sudovi	فطريات
aktuelna modalnost	فعليت
neumske aktivnosti	فعليت غير عقلی

ق

referenca, modus	قرينه
član diobe	قسم
udjeli diobe	قسيم
modalni sudovi	قضایای موجهه
partikularno određeni sud	قضیه محصوره جزئیہ
univerzalno određeni sud	قضیه محصوره کلیہ
sud slučajne konekcije	قضیه إئتفافیہ
propozicija, sudovi	قضیه ج قضایا
partikularan sud	قضیه جزئیہ
partikularno konjunktivni sud	قضیه جزئیہ متصله
partikularno disjunktivni sud	قضیه جزئیہ منفصله

zbiljni sud	قضيه حقيقيه
kategorički sud	قضيه حمليه
kategoričko-afirmativni sud	قضيه حمليه موجبہ
aktualni sud	قضيه خارجيه
umski sud	قضيه ذهنيه
negirajući sud	قضيه سالبه
pojedinačni (individualni) sud	قضيه شخصيه
pojedinačni konjunktivni sud	قضيه شخصيه متصله
pojedinačni disjunktivni sud	قضيه شخصيه منفصله
kondicionalni sud	قضيه شرطيه
kondicionalno konjunktivni sud	قضيه شرطيه متصله
kondicionalno disjunktivni sud	قضيه شرطيه منفصله
prirodni sud	قضيه طبيعيه
antagonistički sud	قضيه عناديه
univerzalni sud	قضيه كليہ
univerzalni konjunktivni sud	قضيه كليہ متصله
univerzalni disjunktivni sud	قضيه كليہ منفصله
disjunktivni sud sa nemogućnošću isključenja	قضيه مانعة الخلو
kontigentno-konjunktivni sud	قضيه متصله إتفاقيه
nužno konjunktivni sud	قضيه متصله لزوميه
određeni (kvantificirani) sud	قضيه محصوره
osoben (singularni) sud	قضيه مخصوصه

apsolutni sud	قضيه مطلقه
sud stvarne disjunkcije	قضيه منفصله حقيقيه
neodređeni (nekvantificirani) sud	قضيه مهمله
afirmativni sud	قضيه موجبه
modalni sud	قضيه موجّه
prosti modalni sud	قضيه موجّه بسيط
složeni modalni sud	قضيه موجّه مركبه
derivirani (izvedeni) sud	قضيه معدوله
moć imaginacije	قوه خيال
moć slikovitog predočavanja	قوه متخيله
dedukcija, silogizam	قياس
rastavljena dedukcija	قياس إستثنائي
rastavljena konjunktivna dedukcija	قياس إستثنائي إتصالي
rastavljena disjunktivna dedukcija	قياس إستثنائي انفصالي
povezana dedukcija	قياس إقتراني
kategoričko povezana dedukcija	قياس إقتراني حملي
kondicionalno povezana dedukcija	قياس إقتراني شرطي

ك

velika premisa	كبرى
općeniti i partikularni pojmovi	كلی و جزی
umska univerzalija	كلی ذهنی
prirodna univerzalija	كلی طبیعی
općenita jednoznačnica	كلی متواطی
općenita višeznačnica	كلی مشاكك
logička univerzalija	كلی منطقی
univerzalije	كلیات
kvantitet	كمّ
kvantitativnost suda, količina	كمّ ، كمّیت
kakvoća	كیفیت
kvalitet suda	كیفیت

ل

pojmovi, riječi, vokabuli	لفظ ج اَلْفَاظ
zašto	لم
uzročno “zašto”	لم إثباتی
egzistirajuće “zašto”	لم ثبوتی

opisujuće “šta”	ماء الشارحه
materija, sadržaj	ماده
sadržaj suda	ماده قضيه
isključivost	مانعيت
štastvo	ماهيت
različite riječi	متباين
disparatni pojmovi	متباينان
srodni pojmovi	متجانسان
disparatne riječi	متخالفان
Sudovi koji pobuđuju slikovito predočavanje, sugestivni sudovi	مخيّلات
sinonimi	مترادف
kvanitativni, ekvipolentni, podudarni pojmovi	متساويان
analogni pojmovi	متشابهان
korelativni pojmovi	متضايقان
opozicione riječi	متقابلان
istovrsni pojmovi	متماثلان
prenesena znanja	متواترات
srednji pojmovi	متواسط
jednoznačnica	متواطى

sličnost	مثل
slične riječi	مثلان
iskustvena saznanja	مجرّيات
riječ kojoj nije jasno značenje	مجل
osjetilni sudovi	محسوسات
atributivni predikati	محصلّة المحمول
obostrano atributivan negirajući sud	محصلّه سالبه الطرفين
atributivni sud	محصلّه قضيه
pojam pomoću kojeg se izriče sud	محكوم به
pojam o kome se izriče sud	محكوم عليه
atribut, predikat	محمول
disparatne riječi	مخالفان
osobena riječ	مختص
sugestivni sudovi	مخيّلات
označeno, ono na što se ukazuje	مدلول
improviziran	مرتل
složena riječ	مركب
potpuna složenica	مركب تام
nepotpuna složenica	مركب ناقص
priznate propozicije	مسلمات

višeznačnica	مشاكك
saznanja stečena putem opažanja, intuicije	مشاهدات
neizvjesni, nejasni sudovi	مشبّهات
homonim, zajednička imenica	مشترك
posebno uvjetovan sud	مشروطه خاصه
općenito uvjetovana modalnost	مشروطه عامه
općepoznati sudovi, stavovi	مشهورات
objekt	مصدق
modalnost općenite apsolutnosti	مطلقه عامه
sudovi zasnovani na vjerovanju	مظنونات
značenja, ideje	معانى
obostrano derivirajući sud	معدوله الطرفين
derivirani predikat	معدوله المحمول
definiend	معرف
definiens, definitiv	معرف
predmet spoznaje, saznavano	معلوم
sud poznаница	معلوم تصديقى
pojmovi poznаница	معلوم تصوورى
neegzistirajuće značenje	معناى عدمى
egzistirajuće značenje	معناى وجودى

imenovano	معنون
pojam	معنى
sofistika ili paralogizam	مغالته
partikularni pojmovi	مفاهم جزئى
jednostavna, prosta riječ	مفرد
pojam	مفهوم
partikularan pojam	مفهوم جزى
univerzalan pojam	مفهوم كلى
prihvaćeni sudovi	مقبولات
premissa	مقدمه
djelitelj	مقسم
diobena cjelina	مقسم
činilac	مقوم
konsenzvencija	ملازمه
mjerilo	ملاك
opozicija pojmova posjedovanja i neposjedovanja	ملكه و عدم ملكه
sud posebne mogućnost	ممکنه خاصه
modalnost općenite mogućnosti	ممکنه عامه
moguća modalnost	ممکنیت
ono što se pripisuje	منسوب
ono čemu se pripisuje	منسوب إليه

logika	منطق
formalna logika	منطق صوري
sadržajna logika	منطق ماده
disjunktivni sud sa nemogućnošću združenosti	منفصله مانعة الجمع
prenesena riječ	منقول
prenesena riječ sama po sebi	منقول تعيبي
prenesena određena riječ	منقول تعيبي
obostrano atributivan afirmativni sud	موجبه محصله الطرفين
afirmativni sud atributivnog predikata	موجبه محصله المحمول
afirmativni sud atributivnog subjekta	موجبه محصله الموضوع
subjekt	موضوع
atributivni subjekt	موضوع محصله
derivirani subjekt	موضوع معدوله
sadržaji sudova	مواد قضايا
vaga	ميزان

ن

dozivanje	نداء
četverovrsni odnosi među univerzalijama	نسبت أربع
odnos nemogućnosti	نسبت إمتناع
odnos mogućnosti	نسبت إمكان
potpuni odnos	نسبت تام
sudstveni odnos	نسبت حكميه
odnos nužnosti	نسبت وجوب
dvije kontradikcije	نقيضين
zabrana	نهى
vrsta	نوع
relativna vrsta	نوع إضافى
vrsta vrstā	نوع الأنواع
stvarna vrsta	نوع حقيقى
niža vrsta	نوع سافل
viša vrsta	نوع عالى
srednja vrsta	نوع متوسط

هـ

pitanje - da li	هل
elementarno (prosto) “da li”	هل البسيطة
složeno “da li”	هل المركب
forma, oblik	هيات

و

zbiljski bitak	وجود حقيقى
vanjsko-pojavni bitak	وجود خارجى
mentalni bitak	وجود ذهنى
znanstveni bitak percipiranog	وجود علمى معلوم
pojavni bitak u spolnjem svijetu	وجود عينى
bitak u obliku pisma	وجود كتبى
verbalni bitak	وجود لفظى
nezbiljski bitak	وجود غير حقيقى
sud ne nužnog postojanja	وجوديه لا ضروريه
jedinstvo odnosa	وحدت اضافيه يا نسبت
jedinstvo predikacije	وحدت حمل
jedinstvo vremena	وحدت زمان
jedinstvo uvjeta	وحدت شرط
jedinstvo potencijalnog i	وحدت قوه و فعل

aktivnog stanja dvaju sudova	
jedinstvo cjeline i dijela	وحدت کلّ و جزء
jedinstvo predikata	وحدت محمول
jedinstvo mjesta	وحدت مکان
jedinstvo subjekta	وحدت موضوع
intuicija, hipoteza, pretpostavka	وهم
imaginarni sudovi	وهمیّت

ی

neosporne istine	یقینیّات
čvrsto uvjerenje	یقین